

DANI MARIJE JURIĆ ZAGORKE 2019.
ZAGREB, 22.-23. STUDENOG 2019.

EMOCIJA,

Književno-znanstveni
skup s međunarodnim
sudjelovanjem

MANIPULACIJA,

LEGITIMACIJA

Centar za ženske studije, Zagreb, u suradnji s Odsjekom za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu organizira književno – znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem pod nazivom: *Emocija, manipulacija, legitimacija* koji se održava u sklopu Dana Marije Jurić Zagorke 22. i 23. studenog 2019. u Zagrebu, u prostorijama Centra za ženske studije/ Memorijalnog stana Marije Jurić Zagorke, na Dolcu 8.

U sklopu 13. Dana Marije Jurić Zagorke ovogodišnju temu skupa posvećujemo temi *Emocija, manipulacija, legitimacija*. Bavit ćemo se istraživanjem Zagorkina života i stvaralaštva te rodnom tematikom u svjetlu aktualnih društvenih, kulturnih, ekonomskih i političkih pitanja.

Usljed ekonomske krize i rastakanja socijalne države posljednjih desetljeća svjedočimo i pojačanoj neoliberalizaciji medijskog polja, javnih dobara kao i retraditionalizaciji javnih institucija te konzervativnim udarima na ljudska prava, radna prava, prava žena, seksualnih i drugih manjina. U borbi za hegemoniju mobiliziraju se i emocionalna stanja pojedinaca i grupa kroz individualizaciju odgovornosti za neuspjeh, tjeskobu, depresiju. Kao odgovor bremenitom historijskom vremenu pozivamo stoga na kritičko promišljanje emocija, (de)legitimacije i manipulacije potonjih, uz trajni poziv na rasprave iz rodne i feminističke perspektive.

Definicija emocija, kao nosivog motiva ovoga skupa, često je fluidna, te se uz nju vezuju pojmovi poput afekta, sentimenta, raspoloženja ili ekspresivnosti. Također, emocije su pod utjecajem situacijskih okolnosti, ekspresivnih gesti, fizioloških promjena te njihovih kulturnih oznaka, situiranosti normi, vrijednosti, struktura moći, ideologija itd. Naime, istraživački interes za ovo područje uključuju pitanja na koji način društveni, kulturni, ekonomski i politički kontekst potiče određene emocije, kako ih oblikuje te koje učinke imaju na ponašanje, djelovanje, interakcije i organiziranje ljudi.

I životinje su emocionalna bića, no, da uporabimo litotu, možemo reći da su ljudi vrlo emocionalna bića. Različita emocionalna stanja prožimaju gotovo svaku našu interakciju, odašiljemo i tumačimo širok raspon emocija kada primjerice, stvaramo društvene veze, održavamo posvećenost društvenim strukturama i kulturi ili pak pokušavamo razoriti određene socio-kulturne obrasce. Gotovo se svaka dimenzija društva održava, stvara ili razara putem emocionalnih stanja, nerijetko potaknutih izostankom osnovne infrastrukture, ne samo one egzistencijalne, materijalne, već i zadovoljavanja drugih ljudskih potreba, kao što su ljubav, briga itd. Unatoč tome, povijest znanosti jedva da pamti poneki spomen emocija, uglavnom indirektan (npr. blaziranost kod Simmela, afektivno djelovanje kod Webera, alijenacija kod Marxa, ili uloga sentimenta u ritualima i nastanku kolektivne svijesti kod Durkheima). No, posljednjih su nekoliko desetljeća teoretizacija i istraživanje emocija postali dinamični i propulzivni,

ne samo u svome tradicionalnom krilu socijalne psihologije, već i u velikom broju disciplina, poput sociologije emocija, socijalne i kulturne antropologije, etnologije, pedagogije, politologije, sociolingvistike, ekologije, psihoanalitičkih pristupa, teorije i povijesti književnosti i kulture itd. Pritom valja naglasiti da područja s interesom za emocije nisu isključivo usmjerena na mikrorazinu, već i na recentne makro analize globalne moći, međunarodnih ekonomskih odnosa, suvremenih migracijskih tokova, medija, odnose opresije i eksploatacije u kapitalizmu itd. Osim deskripcije i analize onoga što se jasno vidi, valja istraživati i latentne čimbenike, posebno one koji poput emocija predstavljaju snažan most između strukture i djelovanja, kolektivnog i individualnog, u procesu socijalne i kulturne reprodukcije, ali i potencijalne promjene. Trajni istraživački interesi u ovome području uključuju pitanje o tome utječu li emocije na društvenu strukturu i procese, ili su tek posljedica njihovih utjecaja, treba li emocije promatrati kao zavisnu ili pak nezavisnu varijablu, jesu li i na koji način emocije sudionici u konstrukciji društvene zbilje, itd. Najzastupljeniji se pristupi danas razvijaju u okviru dvaju osnovnih proturječnih pogleda na emocije: biologističkog i konstruktivističkog, dok pojedini_e autori_ce naglašavaju nužan međuodnos ovih razina u razumijevanju društvenih i kulturnih procesa i emocija. Najcitiranije istraživačke doprinose možemo pronaći u okviru nekoliko osnovnih teorijskih pristupa, poput evolucijskog, teorije moći i statusa, dramaturške teorije, teorije simboličkog interakcionizma, ritualne teorije (posebno pogodne u analizama kolektivne emocionalne mobilizacije), kulturalne teorije i teorije razmjene.

Razlozi koji su u podlozi dugotrajnog izostavljanja teme emocija iz znanstvenih istraživanja dekonstruirani su iz rodne perspektive koja kritički evaluira mit o (i)racionalnosti i hijerarhiziranu dihotomizaciju fenomena, tema i prostora kao rodno diferenciranih. Izostavljanje ili podzastupljenost teme emocija ili afektivnosti itekako nam, međutim, svjedoči o tome da su različita emocionalna stanja bila mobilizirana u razvoju modernih režima moći na daleko složenije načine no što uvriježeni pogledi na modernizaciju i racionalizaciju dopuštaju da uvidimo. Sama opozicija unutarnjeg intimnog osjećajnog prostora i racionalizirane javnosti ignorira centralno mjesto emocionalno situiranih reprezentacija u formaciji modernog iskustva. Ipak, ne smije se zaboraviti da tradicionalni modernizacijski diskurs podcrtava i povijest reprezentacija koje su obilježile žensko autorstvo. Nasljeđe

prosvjetiteljstva u sagledavanju procesa modernizacije umanjuje značaj iracionalnih i afektivnih momenata u tvorbi modernog projekta, što je posebno očito u uvjetima potrošačkog društva, i neopravdano suprotstavlja razum i emocije zanemarujući njihovu dinamiku te proizvedeći inflaciju takozvanog razuma. Promišljanje o društvenoj promjeni pritom neizbježno mora uključiti i ovaj uvid.

Jedno od područja u kojem je tema emocija dosljedno potiskivana teorija je književnosti. Feminističke teorije čitanja razotkrivaju kako su književni teoretičari opreku između racionalnog i emocionalnog te ozbiljnog i trivijalnog povezali s oprekom između muškog i ženskog, odnosno maskulinog i femininog. Zagovarajući racionalno i pojmovno, težili su ovladati tekstem i steći kontrolu nad njegovim značenjem isključujući brojna “pogrešna” čitanja. Na taj se način istodobno učvrstila opreka maskulino/feminino, ali i podjela između akademskih i neakademskih čitatelja_ica, pri čemu se neakademska čitateljica našla u osobito nezavidnom položaju, jer je način na koji je čitala istovremeno izazivao porugu i strog nadzor nad time što i kako čita. Novije teorije čitanja pak, poput one Rite Felski, žele dati jednaku težinu kognitivnim i afektivnim aspektima estetske reakcije te dovode u pitanje oštru podjelu između racionalnog i emocionalnog pri čitanju i analizi književnih tekstova. Time također približavaju akademske i neakademske čitatelji_ce, pokazujući da i akademski čitatelji_ce čitaju radi užitka, a neakademski zbog želje za znanjem, kao i obratno.

Spomenuti bi pomaci u književnoj teoriji mogli biti posebno značajni za suvremena čitanja Zagorke koja je uvijek izazivala snažne emocije, kako kod svojih poklonika_ca tako i kod onih koji joj i dalje nijeću svaku vrijednost. Stoga će nas ove godine posebno zanimati Zagorkin rad s emocijama – kako pomno gradi emocionalne odnose među likovima u svojim romanima te kako planski pokušava djelovati na emocije čitatelj(ic)a, tražeći od njih primjerenu reakciju bilo na ljubavni zaplet, bilo na nacionalnu, rodnu ili klasnu (ne)pravdu – kao i to kako sami čitatelji_ce emocionalno reagiraju na njezine romane. Čini se da je danas, zahvaljujući internetu, jednostavnije nego ikad saznati kako ljudi reagiraju na književnost i kulturu, te kako se pritom osjećaju. Internet je pogodovao razvoju i većoj vidljivosti reakcija na kulturu, putem fandoma, fanfictiona, individualnog i kolektivnog komentiranja te vrednovanja tekstova na različitim platformama i slično, a vizualne mogućnosti medija postale su sastavni dio emocionalnog jezika fanova (upotreba emojiija, mema, gifova itd.).

DANI MARIJE JURIĆ ZAGORKE 2019.

Književno – znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem

EMOCIJA, MANIPULACIJA, LEGITIMACIJA

Zagreb, 22. – 23. studenoga 2019.

PROGRAM

PETAK • 22.11.2019.

MEMORIJALNI STAN MARIJE JURIĆ ZAGORKE/
CENTAR ZA ŽENSKÉ STUDIJE, DOLAC 8

- 9.30 – 9.40 **Otvaranje skupa Karolina Hrga**
9.40 – 10.00 **Promocija e-zbornika radova**
- 10:00 – 11.15 MODERIRA: **Maša Grdešić**
Maja Gergorić, Ivan Tranfić: *Emocije u kampanjama antirodnog pokreta*
Dunja Plazonja: *“Sav taj bijes” – ljutnja, ne/moć i pripovjedni glas djevojaštva*
Marijana Bičvić: *Feminizam & influencerice – među borbom, ironijom, šljokicama i kičem*
Milica Resanović: *Diskursi o “voditeljskoj” književnosti*
- 11.00 – 11.30 **DISKUSIJA**
- 11.30 – 12.00 **Pauza za kavu**
- 12.00 – 13.15 MODERIRA: **Anita Dremel**
Adna Oković: *“Ući u jedan drugi svijet”: Depresija, emocije i kognitivna poetika*
Natalija Iva Stepanović: *“Otkad sam upoznao vas, ja se više ne dosadujem”:* *ljubav i zamor u romanima Françoise Sagan*
Andrea Milanko: *Institucija, manipulacija i empatija u Marinkovićevoj “Gloriji”*
- 12.45 – 13.15 **DISKUSIJA**
- 13.15 – 15.00 **Pauza za ručak**

- 15:00 – 16.30 MODERIRA: **Renata Jambrešić Kirin**
Iskra Vuksanović: *Emocije, rod i telo u ciklusu "Bila sam dječak" (Zore i vihori) Vesne Parun*
Ivana Spasović: *"Tako se čuva to što ja sada čuvam" – ili: Sputane emocije u životu i delu Isidore Sekulić*
Vlasta Novinc: *Dvojnice – kontrola emocija u romanu Julijane Adamović "Divlje guske"*
Naida Mujkić i Edisa Gazetić: *Od feminističke samosvijesti i krika u opusu Bisere Alikadić do tranzicijskog modela poslušne supruge*
- 16.00 – 16.30 **DISKUSIJA**

SUBOTA • 23.11.2019.

MEMORIJALNI STAN MARIJE JURIĆ ZAGORKE/
CENTAR ZA ŽENSKÉ STUDIJE, DOLAC 8

- 10:00 – 11.30 MODERIRA: **Sandra Prlenda Perkovac**
Ivana Skuhala Karasman: *Camilla Lucerna i Elza Kučera: povijest jednog prijateljstva*
Luka Boršić: *Elza Kučera o emocijama i djelovanju*
Vinko Drača: *Rod, emocije i nasilje: žene-ubojice u hrvatskoj psihijatriji fin de sièclea*
Katarina Horvat: *Istraživanje kućne posluge u Zagrebu kao izvor za istraživanja emocija*
- 11.00 – 11.30 **DISKUSIJA**
- 11.30 – 12.00 **Pauza za kavu**
- 12.00 – 13:30 MODERIRA: **Lidija Dujić**
Ivana Levstek Kuhar: *Marija Jurić Zagorka u fondovima Hrvatskoj državnog arhiva*
Lilla Anna Trubics: *Prijevodni Marije Jurić Zagorke*
Martina Piškor: *Emocionalni "Misterij žene" književnice Zofke Kveder*
Neda Novosel: *Za Zagorku – prst gore!*
- 13.00 – 13.30 **DISKUSIJA**

PROGRAMSKI ODBOR SKUPA:

dr.sc. Lidija Dujić, dr.sc. Anita Dremel, dr.sc. Maša Grdešić,
dr.sc. Renata Jambrešić Kirin, mr.sc. Sandra Prlenda, mr.sc.
Rada Borić, Ana Zbiljski

SAŽECI

PETAČ • 22.11.2019.

MEMORIJALNI STAN MARIJE JURIĆ ZAGORKE/
CENTAR ZA ŽENSKÉ STUDIJE, DOLAC 8

MAJA GERGORIĆ, IVAN TRANFIĆ

Emocije u kampanjama antirođnog pokreta

Val otpora rođnoj ravnopravnosti, LGBTQ+ pravima te seksualnom i reproduktivnom zdravlju žena poprimio je novo obličje kao antirođni pokret koji se u zadnja dva desetljeća na globalnoj i lokalnim razinama organizirano suprotstavlja tzv. rođnoj ideologiji. Unatoč rastućem broju radova koji se bave uzrocima nastanka pokreta, njegovim akterima, te organizacijskim i diskurzivnim aspektima mobilizacije, analiza emotivne mobilizacije nove desnice i dalje izostaje. Ovaj rad je studija slučaja Hoda za život kao jedne od kampanja hrvatskog antirođnog pokreta, usmjerene protiv prava na pobačaj, koja kontinuirano raste i djeluje u sve više hrvatskih gradova, usprkos generalnoj stagnaciji domaćeg antirođnog pokreta.

U radu ćemo primijeniti kombinaciju multimodalne analize diskursa i analize okvira na Hod za život, točnije na prosvjedne marševe održane protiv prava na pobačaj u različitim hrvatskim gradovima u zadnjih nekoliko godina. Analitički ćemo fokus usmjeriti na performativne, vizualne, glazbene te diskurzivne elemente samoga marša, izdvajajući ulogu emocija tj. komunikacije, transformacije i mobilizacije istih u formiranju kolektivnog identiteta antirođnog pokreta kroz navedene elemente.

Pokazat ćemo kako je relativni uspjeh novog konzervativnog pokreta u Hrvatskoj djelomično posljedica vješte mobilizacije i manipulacije emocija koju pokret postiže preuzimanjem registra djelovanja koji tradicionalno pripadaju ljevici i progresivnim društvenim pokretima. Preuzimanjem diskursa, emocionalnog tona, rituala i performativnih elemenata koji pripadaju repertoaru politika identiteta, antirođni pokret omogućava sudionicama marša kolektivno emocionalno izražavanje i transformaciju negativnih emocija (koje pokret djelomično sam proizvodi) u pozitivne, stvaranjem kolektivnog identiteta sudionika i sudionica marša. Ovom ćemo analizom sugerirati da inovativnost suvremenog antirođnog pokreta nije samo u preuzimanju znanstvenog i ljudskopravaškog diskursa, kao što

pokazuju postojeća istraživanja, već i u vještom kooptiranju suvremenih politika identiteta koje stavljaju fokus na emocije, samoostvarenje, izražavanje te ostvarenje pozitivnog, aktivističkog i sudjelujućeg političkog identiteta.

DUNJA PLAZONJA

“Sav taj bijes” – ljutnja, ne/moć i pripovjedni glas djevojaštva

Ljutnja i bijes samo su neke od emocija društveno kodificirane kao izrazito neprilične i nepoželjne za žene. Otvoreno, te napose javno, izražavanje emocija, povišen ton glasa, ljutnja, bijes i suze pogrdno se nazivaju histeričnima, afektiranim i neprikladnima. Takvima se ne smatraju samo pojačana emotivna stanja, dapače, emocije se redovito stavlja u opreku s razumom i racionalnim razmišljanjem čime postaju ono što Sara Ahmed naziva “ne-misao” (“un-thought”). Emocije se vezuje uz eksces tijela i tjelesnoga te ih se time dodatno obezvrjeđuje i obesnažuje. No, danas smo svjedoci velikim društvenim pomacima i pokretima na čijim su čelima mahom djevojke, mlade žene koje javno, glasno i ljutito izražavaju svoje emocije, svoje nezadovoljstvo i tugu; Emma González jedna je od vodećih figura u borbi protiv oružja i nasilja izazvanog vatrenim oružjem u Americi (preživjela je masakr u srednjoj školi Stoneman Douglas 2018.), a Greta Thunberg aktivistkinja je borbe za zaštitu okoliša. Te se djevojke u svojim javnim nastupima ne boje otvoreno biti emotivne i ljutite, a reakcije na njihove emotivne istupe uglavnom fokus stavljaju na sâmu emociju istupa, a ne na ono što je do nje dovelo, obezvrjeđujući time kako sâme aktivistice tako i njihov aktivistički rad. Suvremena književna produkcija također bilježi pomake u davanju pripovjednog glasa emotivnim, glasnim i ljutitim djevojkama; romani kao što su “The Power” Naomi Alderman ili “The Water Cure” Sophie Mackintosh, pa i čitava svita kriminalističkih romana iz pera Katherine Howe ili Megan Abbott, uzimaju kao svoje protagonistkinje mlade žene koje se nakon godina društvene potlačenosti ljutito obračunavaju s vladajućim patrijarhalnim društvenim poretkom. Ovaj se rad namjerava osvrnuti na pomake u poimanju izražavanja bijesa u suvremenoj kulturi, na društvenoj sceni te u književnosti. Autorica će pokazati kako emocije postaju glavno i bijesno oružje u borbi protiv rodne diskriminacije i patrijarhata te koja je snaga bijesa i ljutnje kada su djevojke te čija tijela i glasovi te emocije iskazuju.

MILICA RESANOVIĆ

Diskursi o “voditeljskoj” književnosti

U tekstu se ispituju kako književni kritičari i pisci diskurzivno konstruišu “voditeljsku književnost” u službi vlastitog pozicioniranja u književnom polju. Vodeći se Burdijeovom teorijom književnog polja, ispituje se da li se govor o “voditeljskoj književnosti” koristi u simboličkim borbama u polju. Termin “voditeljska književnost” nastao je u nameri da se diskredituju

i simbolički isključe iz polja književne proizvodnje dela aktualnih ili nekadašnjih voditelja i voditeljki kao književno nekvalitetna. Kada se u govoru javi otklon prema "voditeljskoj književnosti" on je uvek eksplicitno u vezi sa kritikom protržišnih strategija u polju, pisanjem tekstova za koje se misli da su nastali u cilju povećanja popularnosti autora/ke, ili sticanja ekonomskog profita na temelju već ostvarene ranije popularnosti u drugom polju. Međutim, otklon prema "voditeljskoj književnosti" retko se javlja nezavisno od kritike "ženske literature", "jeftine sentimentalnosti", te se oslanja na čitav niz simboličkih strategija, razvijenih tokom prethodnih decenija, kojima su se brojne književnice i njihova dela isključivale iz polja "prave književnosti". U skladu sa tim, u radu se analizira kako u novim simboličkim borbama rod i dalje figurira kao značajan element, odnosno kako se stari toposi, simbolički niza žensko-emocionalno-banalno, oživljava u novim simboličkim borbama. Naposljetku, analizom medijskih tekstova, ispituje se da li pored ovog vida diskurzivnog konstruisanja "voditeljske književnosti", prvo, kao protržišnih strategija kojima se ekonomska logika uvlači u polje, potom i kao ženskog i trivijalnog, neki drugi akteri afirmativno govore o ovom terminu, kao i ko je nosilac ovog govora.

MARIJANA BIČVIĆ

Feminizam & influencerice – među borbom, ironijom, šljokicama i kičem

Različiti oblici feminizma doživjeli su procvat u online-prostoru, a komunikacija na društvenim mrežama iznjedrila je nove načine življenja feminizma. Instagram je postao platforma za razmjenu iskustava, "feministički raj" gdje se osoba može izraziti individualno i grupno. Ipak, često objave na Instagramu postaju i tema kritike, jer vizualizacija u prvom planu ponekad ne proizvede dovoljno jasnu poruku, željeni osjećaj i kritičko promišljanje o problemu. Otvaraju li novi mediji dovoljno prostora konstruktivnoj razmjeni o feminističkim tezama ili su feministice-influencerice više nego ikada pod pritiskom anonimnih i seksističkih komentara, trolanja i diskriminacije? Koliko je zapravo potrebno moderirati rasprave na vlastitim kanalima i brisati postove s govorima mržnje? Autorica će kroz ovaj rad pokušati prikazati primjere korištenja Instagrama u feminističke svrhe, strategije i perspektive svakodnevnog online-feminizma s fokusom na influencerice i njihove vještine, obrazovanje i emancipaciju. Kroz nekoliko će primjera autorica prikazati feministički diskurs i zapreke koje stvaraju anonimnost i javni profili na Instagramu kao i umrežavanje upotrebom heštegova. Sam je cilj rada upoznati žene s pluralnosti feminističke komunikacije i motivirati ih za što veće zalaganje u online-prostoru.

ADNA OKOVIĆ

“Ući u jedan drugi svijet”: Depresija, emocije i kognitivna poetika

Roman *Sati* Michaela Cunninghama, objavljen 1998. i ekraniziran 2002., prati tri žene čije je živote obilježio roman *Gospoda Dalloway* Virginije Woolf: samu Woolfovou koja ga piše u 1920-tim, Lauru Brown koja ga čita u 1940-im i Clarissu Vaughn koja ga živi krajem 20. stoljeća. Ove tri žene ne spaja samo roman; iako žive u različitim razdobljima i na različitim mjestima, sve se bore sa vlastitim emocijama, nesigurnostima i osjećajem zarobljenosti. Cunningham kroz emocije, misli i sjećanja svojih junakinja vješto prikazuje sliku ljubavi i sreće, ali i depresije i bezizlaznosti. Emocije, misli i sjećanja su kognitivni fenomen i moć čitateljice da ih interpretira i analizira u fikciji odražava generalnu sposobnost ljudskog uma da interpretira znakove, a ova sposobnost je u fokusu istraživanja interdisciplinarnе znanosti kognitivne poetike. U novijim književno-teorijskim razmatranjima kognitivne poetike, emocije se smatraju jednom od “Velike Šestorke” tema (Burke i Troscianko 2017) koje ova književna teorija propituje unutar teksta. U skladu s tim, u ovom radu ću analizirati roman *Sati* Michaela Cunninghama kroz prizmu teorije kognitivne poetike, uz poseban fokus na predstavljanje emotivnog stanja likova kroz primjenu “teorije uma” i ideju metafore spacijalnosti i zatvorenosti.

NATIJA IVA STEPANOVIĆ

“Otkad sam upoznao vas, ja se više ne dosađujem”: ljubav i zamor u romanima Françoise Sagan

Françoise Sagan, inače slabo komentirana u feminističkoj literaturi, poznata je po romanima o uzbudljivim aferama frivolnih buržuja i buržujki. Premda njezine protagonistkinje nisu uzorne feminističke junakinje, a njihova se politika, u najboljem slučaju, svodi na osobno oslobođenje, autorica će u svom izlaganju nastojati pokazati kako Sagan kritički koristi dosadu. Saganini likovi dosađuju se neobično često: od deset romana koji su prevedeni na hrvatski, samo se jedan, *Ulizica*, uopće ne bavi dosadom. Znakovito, *Ulizica* je jedini roman o nižoj srednjoj klasi; mnogi su proučavatelji i proučavateljice dosade suglasni da je ona u svom suvremenom obliku nastala u devetnaestom stoljeću, istovremeno s usponom buržoazije i širenjem kapitalizma. Elizabeth Goodstein dosadu je odredila kao metafizički uvid u banalnost svakodnevnog života: Saganine junakinje dosađuju se u vezama, brakovima i preljubima iako je heteroseksualna romansa, barem kako nas patrijarhat uvjerava, ultimativno ispunjenje ženskih života. Sagan, nadalje, opisuje cijeli spektar dosade: od u francuskoj književnosti popularne egzistencijalističke varijante u *Izvjescnom osmijehu*, preko depresije i zamora mondenim društvom, do vesele ravnodušnosti pomalo blaziranih junakinja romana *Volite li Brahmsa* i Čuvar srca. Uz kratki pregled tipova dosade (i njihovih afektivno-kritičkih objašnjenja) u Saganinu opusu, pomnije će se analizirati *Izjestaan osmijeh* i

Čuvara srca. Zaključno, komentirat ću dosadu kao "moćno hermeneutičko oružje" (Jameson) koje očuduje opće prihvaćeno: u ovom slučaju središnje mjesto ljubavnih veza u ženskim životima i s dosadom povezan (feministički?) individualizam. U karakterizaciji se Sagan drži pravila žanra romanse, udvarači lijepih, dobrostojećih i dovitljivih junakinja neprestano strahuju da se te šarmantne žene s njima dosaduju. Dosada je kod Sagan antiteza sreći, a povremeno se čini i da je rečenica iz naslova kojom je Julius zaprosio Josée u *Izgubljenom portretu* u opusu francuske spisateljice bolji izraz naklonosti od "Volim vas".

ANDREA MILANKO

Institucija, manipulacija i empatija u Marinkovićevoj Gloriji

O Marinkovićevoj drami Glorija (1955) prevladava tumačenje da je riječ o kobnim posljedicama ideološke manipulacije Crkvenih vlasti koje, u nastojanju da pobude vjerski zanos u maloj župi nakon Drugoga svjetskog rata, pribjegavaju kazališnim trikovima. Nositelji dramskog sukoba su don Jere i sestra Magdalena, koji raste razmjerno stupnju potiskivanja obostrane premda u projekt vjerske obnove neuračunate heteroseksualne žudnje. U takvim je čitanjima lik Jagode, bivše akrobatkinje Glorije Fleche i sestre Magdalene, tumačen u skladu s višestoljetnom iskrivljenom predodžbom o Mariji Magdaleni kao preobraćenoj bludnici. Nadalje, iako se nikad nije previđao metateatarski element, redovito se razmatrao u kontekstu modernističke – na Pirandellovu tragu – reaktualizacije odnosa fikcije i zbilje. Pritom je potpuno izmicao bilo kakvu diskursu o emocijama. Međutim, etičke dileme fabrikacije čuda ne nastaju zato što netko nekoga obmanjuje – na to uostalom svjesno pristaje svaki uživatelj umjetnosti – nego zato što obmanom, manipulirajući recipijentovom percepcijom, proizvodi emocije i iskorištava ih protiv njihova nositelja. U tom smislu Marinkovićev "mirakul" razotkriva mehanizme koji stoje na putu pojedincu da se ostvari kao autentični subjekt – misija koja je postala modernim čudom – no isto tako sugerira da je, lakanovski rečeno, jedina istina subjekta ne odustati od svoje žudnje. Čitanje koje autorica predlaže kreće od problematizacije popularne predodžbe Marije Magdalene od feminističkih teoretičarki. Zatim će *analizirati* manipulativne komunikacijske strategije koje upotrebljava don Jere, a odgovaraju narcističkom tipu ličnosti, da bi se potom pozabavila likom sestre Magdalene. Najzad će se osvrnuti na odnos Marinkovićeve modernističke drame i žanrovske odrednice "mirakul". Žanrovski pomak, kako će pokazati, sastoji se u spoju tradicionalne teme čudesa Djevice Marije s modernim shvaćanjem subjektivacije.

ISKRA VUKSANOVIĆ

Emocije, rod i telo u ciklusu "Bila sam dječak" (Zore i vihori) Vesne Parun

U prvom ciklusu knjige Zore i vihori (1947), "Bila sam dječak", izlagateljica analizira emocije na nivou reči koje i izvan (osobenog) pesničkog jezika označavaju deo ljudskog iskustva koji obrađuju različite naučne (inter) discipline (tuga, žalost, ljubav), te ukazuje na upisane emocije o kojima nema detaljnih studija budući da je i sam spektar emocija nesaglediv u potpunosti (i kompleksan naročito u ukrštaju emocija i njihovom međusobnom uticaju). Kroz pesme ispituje na koji način su emocije prisutne unutar stilskih figura, kako su isprepletane sa pitanjima roda i tela. Prisutnost pojedinih analiziranih segmenata skicira u složenosti celokupne knjige ali i drugim tekstovima autorke. Rad nastaje u dijalogu sa tekstovima autora/ki koji su pisali o knjizi Zore i vihori, oslanja se šire na feminističku književnu kritiku, dok u pristupu (pojedininim) emocijama polazi od radova Dejvida Golemana (Emocionalna inteligencija, Socijalna inteligencija). Vesna Parun naslovom prvog ciklusa, takođe naslovom prve pesme u prvoj objavljenoj knjizi unosi transrodni momenat u poeziju. Telesno i stvaralačko izrazito je povezano sa ženom, dok je emotivni kompleks darovao obilje osećanja u rasponu od ushita do tuge.

IVANA B. SPASOVIĆ

"Tako se čuva to što ja sada čuvam" – ili: Sputane emocije u životu i delu Isidore Sekulić

Isidora Sekulić (Mošorin, 1877 – Beograd, 1958), velka književnica i jedna od najznačajnijih žena svog doba, do Prvog svetskog rata bila je i nastavnica prirodnih nauka u višim devojačkim školama u Pančevu, Šapcu i Beogradu. Te njene mlade godine, u kojima su nastala i neka od Isidorinih najvrednijih književnih dela, dugo su bile nepoznate javnosti. Nedavno otkriveni izvori, koji se čuvaju u Istorijskom arhivu u Pančevu i Arhivu SANU u Beogradu, rasterali su neznanja, preasude i zablude o Isidori Sekulić. Pisma upućena lekaru, pesniku, pilotu i konstruktoru aviona dr Vladimiru Aleksiću (1873–1911), kao i dopisivanja s pesnikom Milanom Ćurčinom, pravnikom Vladimirom Grolom, prijateljicama Marom Cvijanović i Olgom Smederevac, osvetljavaju drugačije Isidorino lice: osećajno i osetljivo. Čini se da je njen impresivni opus, u kojem se ističu putopisi *Pisma iz Norveške*, zbirka novela *Kronika palanačkog groblja*, knjige eseja, pripovedaka i poezije, nemoguće razumeti bez poznavanja Isidorine intime. Sumnja da je roman Đakon Bogorodičine crkve metafora rane biografije Isidore Sekulić ima uporište u susretima, strastima i tajnama koje je Isidori doneo život u Pančevu. Opisi varoši u kojoj je junakinja romana Ana Nedić radila kao profesorka violine neodoljivo podsećaju na ovaj grad pored ušća Tamiša u Dunav, dok je sličnost Ane i Isidore neosporna. Emocije Isidore Sekulić bile su sputavane od detinjstva, još jače posle odlazaka roditelja i brata. Osamljivala se, opirala malograđanštini i nezrelosti društva da prihvati umnu i obrazovanu

ženu. Stoički, otmeno i sa odgovorom podnosi je nepravedne književne kritike, a skromno i zahvalno najviša odlikovanja. Najzad, to što se časno ponela u vremenu oba svetska rata – još je jedan razlog za zalaženje u psihu ove izuzetne žene.

VLASTA NOVINC

Dvojnice – kontrola emocija u romanu Julijane Adamović "Divlje guske"

U ovome će se izlaganju posebna pažnja posvetiti analizi tijela i emocija iz rakursa tekstualne artikulacije u romanu Julijane Adamović, *Divlje guske*. Društvena opresija te proizvodnja rodnih i drugih uloga vidljiva je u jezičnoj artikulaciji, a u ovome tekstu naglašena je dvojstvom, odnosno podvojenošću glavnoga pripovjedača i svijesti teksta koje izlazi iz konvencionalnoga ja te ulazi u zonu emocionalnog i racionalnoga rasapa koje obilježava šizofreno mi. Istovremeno, iščitava se iz naslovne sintagme koja povezuje stereotipnu i pejorativnu uporabu riječi guska kao označitelja ženske osobe, te divljine kao opreke kulturalnoj i društvenoj represiji. Fizičko nasilje kojemu se Mi podređuje pojavljuje se u dramatičnim trenucima kada se emocije ne mogu više racionalno kanalizirati te se tijelo dobrovoljno kažnjava (šakama u glavu). Analizirat će i reprezentacija ženinog tijela u trodijelnoj društvenoj ulozi (odnosno, kako ženinu pojavnost iskazuje Julijana Adamović) – žene – Babe (nerotkinje), žene – majke (odlaskom iz obitelji izaziva traumu), te ženskoga djeteta (traumom podvojenoga). Pažnja će se posvetiti i vizualnom nasilju koje kontrolira zdravlje izazivajući emocije straha te se pojavljuje kao dio prosvjetiteljske i tendenciozno obrazovne paradigme. Iako se u tekstu tematizira obiteljska i provincijska svakodnevica, iz govornih obrazaca jasno se oblikuje potisnuta ideologija. Patrijarhalni obrazac kao da se pojačava ulogom koju Baba (imaginarno Zlo) ima u njegovom prijenosu, a ponavlja se opetovanim čitanjem *Biblije*. Ulogu koju ima žena u stvaranju i prijenosu društvenih uloga kod Julijane Adamović konkretizira se kao krajnje šizofrena situacija koju od Babe – majke nasljeđuju kćeri. Stalna proizvodnja stida koja ima funkciju kontrole tijela vidljiva je i u trenucima kada Mi postaju javne – ulaskom u školski sustav. Golotinja i stid, potisnuti bijes i kontrola rađaju podvojenost koja će se institucionalizirati i legitimizirati javnim sustavima.

NAIDA MUJKIĆ I EDISA GAZETIĆ

Od feminističke samosvijesti i krika u opusu Bisere Alikadić do tranzicijskog modela poslušne supruge

Još od prosvjetiteljskih ideja o ženama koje unose nered u društveni sistem, pa do biologije kao sudbine u psihoanalitičkim razmatranjima, ženski rod prate stereotipna razmišljanja bilo da je riječ o svakodnevnom životu ili akademskim krugovima. Takav se odnos dugo vremena zadržao i unutar književne produkcije jer je (muška) kritika dugo smatrala da žene nemaju šta ponuditi čitateljskoj publici. Njihove priče, emocije, smijeh,

suze i bol koju su donosile u svojim djelima nisu dobili na značaju ni na južnoslavenskom prostoru, dok nije započelo opsežno feminističko čitanje književnih tekstova. U bosanskohercegovačkoj književnosti početak feminističke svijesti započinje sa Biserom Alikadić i romanima *Larva* i *Krug*. Tematika koju je autorica predstavila tiče se upravo oslobađanja ženskog subjekta u kulturi, ali i u književnom kontekstu. Romani nastoje promovirati odustajanje od patrijarhalnog sužanjstva, ali uz emotivne lomove koji pogađaju njezine junakinje dok prolaze kroz različite faze u životu. Svako oslobađanje povlači za sobom niz dugih, teških i bolnih situacija, pogotovu kada je riječ o moderniziranju svijeta koji još uvijek nije bio dovoljno spreman na žensku samostalnost i samosvjesnost. Iako se sedamdesetih godina zbivaju promjene i na planu transformiranja rodnih uloga, čak i u nezapadnim društvima, devedesete će u potpunosti preokrenuti koncept života na prostoru nekadašnje Jugoslavije. Tranzicijske kulture napravile su zaokret prema tradiciji, radikalizmu, te su u današnjoj literaturi ponovno zastupljene uloge poslušne supruge – služavke koje promoviraju spisateljice literature za samopomoć, poput Sare Sabri u BiH. U suštini smo od feminističkog krika žene iz sedamdesetih i njezine želje za slobodom, zahvaljujući retradicionalizaciji i rerelegizaciji dospjeli u društvo u kojem žene ponovno šute, trpe, i srame se pokazati emocije. Isto se zbivalo i prije nekoliko stotina godina kada su ih zbog toga osuđivali na privatni prostor jer prema mišljenju pojedinih muškaraca nisu bile sposobne za pravedno i racionalno razmišljanje. U suvremenoj poeziji Bosne i Hercegovine ispisivanoj poslije dvijehiljaditih prisutan je otpor vladajućoj patrijarhalnoj matrici, budući da jezik poezije to omogućava, ali jedan dio tekstova suvremenih pjesnikinja podložan je "estradizaciji", "popularizaciji", "omasovljenju" svog iskaza s ciljem da se udovolji ukusu publike, i takvi tekstovi su često "očišćeni" od emocije kao tradicionalno shvaćenog "osnovnog oblika ženskog stvaranja" tj. onoga na čemu bi žensko pisanje trebalo biti utemeljeno, gdje "emocija" ima negativnu konotaciju. Tekstovi u kojima se otvoreno progovara o zlostavljačkim obrascima patrijarhalne kulture redovno se prešutkuju i podmeću pod "tradiciju ludih suicidalnih pjesnikinja", čime im se nastoji umanjiti vrijednost i smisao.

IVANA SKUHALA KARASMAN**Camilla Lucerna i Elza Kučera: povijest jednog prijateljstva**

Camilla Lucerna (1868. – 1963.) završila je Učiteljsku školu 1894. godine u Klagenfurtu, a germanistiku i slavistiku na Sveučilištu u Beču 1907. godine. Bila je učiteljica u Zagrebu i Gospiću, a od 1895., pa sve do umirovljenja 1919. godine predavala je njemački jezik na Ženskom liceju u Zagrebu. Pisala je poeziju, drame (*Tko je kriv?*, *Mala glumica*, *Na ruševinama*, *Jedinac*), i komediju na njemačkom jeziku (*Reseda*). Osobito je bila senzibilizirana za žensko pitanje, a u svojim je djelima posebice tematizirala problem ženske podijeljenosti između obitelji i karijere. Elza Kučera (1883. – 1972.) bila je filozofkinja, psihologinja i prva bibliotekarka na našem prostoru. Doktorirala je filozofiju 1909. godine na Sveučilištu u Zürichu. Od 1909. do 1944. godine radila je Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, a od 1920. do 1942. godine bila je i zamjenica ravnatelja. Sudjelovala je i u osnivanju Društva bibliotekara Hrvatske. Bila je vrlo aktivna i na području psihologije. Tako je imala privatni laboratorij za eksperimentalnu psihologiju, bila je članica njemačkog Društva za eksperimentalnu psihologiju, istraživala je osjećajni život u Psihologijskom institutu u Bonnu, bila je suosnivačica *Revije za filozofiju i psihologiju* te je od 1933. do 1936. godine sudjelovala u izvođenju vježbi na Katedri za eksperimentalnu psihologiju u Zagrebu. Također je u Zagrebu pokrenula organizaciju filozofskih kolokvija. Kučera je od školske godine 1894/1895 do 1901/1902. pohađala je Ženski licej u Zagrebu gdje je i upoznala Lucernu koja joj je predavala njemački jezik. Uslijedila je bogata korespondencija između njih dvije, a Kučera često spominje Lucernine stavove u svom dnevniku. Kučera je također napisala djela posvećena Camilli Lucerni *Camilla Lucerna. Ein Frauenbildnisi spomenice O životu i radu Camille Lucerne* objavljenoj u Zagrebu 1938. godine. Zajedno s Juliusom Franzom Schützom uredila je spomenicu Camilla Lucerna 1868 – 1938. koja je 1938. godine objavljena u Grazu i za koju je Kučera napisala bibliografiju Lucerninih radova. U Kučerinoj ostavštini sačuvan je i govor koji je održala prilikom predstavljanja spomenice povodom 70. rođendana Camille Lucerne. Pokopane su u zajedničkoj grobnici na Mirogoju.

LUKA BORŠIĆ**Elza Kučera o emocijama i djelovanju**

Kao dio projekta financiranog Hrvatskom zakladom za znanost "Hrvatske filozofkinje u europskom kontekstu" ove smo godine posebno posvećeni filozofkinji, psihologinji i bibliotekarki Elzi Kučera (Vinkovci, 1883. –

Zagreb, 1972.). U ovom izlaganju posebno ću se osvrnuti na filozofijsko-psihologijski aspekt Kućerina proučavanja odnosa emocije, volje i djelovanja. Problem kojim se Kućera bavi jest u čemu se emocije, koje pokreću na djelovanje razlikuju od ostalih emotivnih stanja i po čemu upravo ta emocija postaje specifična aktivna ili voljna emocija koja pokreće djelovanje (u članku *Eksperimentalni prilozi karakteristici motivacije u voljnom djelovanju* iz 1948.) Svoja istraživanja nastavlja u članku *Die psychologischen Grundlagen der ethischen Verhaltensweisen* iz 1965. godine pitajući se o različitim etičkim određenjima koja su međusobno u konfliktu: kako pronaći principe prema kojima se može iznaći jednoznačan odgovor na problem kao i rangirati odgovore po važnosti i odrediti koji je najbolji. Pitanja koja si Kućera postavlja posljedica su njezina bavljenja eksperimentalnom psihologijom. Kao nastavljačica Wundtove eksperimentalne psihologije, Kućera je već 1910. godine u svojem privatnom stanu uredila "mali psihologijski laboratorij, jer onda u nas inače još nije bilo prilike za eksperimentalno psihologijski rad. U njemu sam ispitivala zakonitosti emocionalnoga života s pomoću kontroliranoga samopažanja svojih suradnika. Time u vezi sam provjeravala i psihogalvansku refleksnu pojavu preciznim aparatom, koji sam si naručila u Frankfurtu, gdje su mi ga udesili prema mojim željama" (Ostavština Elze Kućere, rukopis, sign. R 4744, str. 1, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu). Time je Kućera bila ne samo prva eksperimentalna psihologinja kod nas, već je i svojim specifičnim pristupom povezivanja emocija, volje i djelovanja donekle anticipirala slavne psihologijske eksperimente iz sedamdesetih i osamdesetih godina dvadesetog stoljeća.

VINKO DRAČA

Rod, emocije i nasilje: žene-ubojice u hrvatskoj psihijatriji fin de sièclea

Jedna od dužnosti liječnika Kraljevskog i zemaljskog zavoda za umobolne u Stenjevcu od samog osnutka ove institucije, bila su sudska vještačenja osoba optuženih za počinjenje nekog zločina kako bi se ustanovila njihova uračunljivost u trenutku počinjenja kaznenog djela. Većina takvih vještačenja provodena je nad počiniteljima i počiniteljicama iznimno nasilnih zločina poput umorstva. Devetnaestoljetna psihijatrija promatrala je emocije kroz prizmu emotivnog režima građanstva. Zbog toga je analiza emocija poput straha, tuge i bijesa prilikom forenzičko-psihijatrijskih vještačenja žena koje su počinile zločin umorstva bila obojena patrijarhalnim poimanjem žena kao majki čije je primarno područje djelovanja afektivna, intimna sfera kućanstva. Takvo poimanje često je supostojalo uz dijagnostički pogled na pacijentice iz ruralnih sredina kao "primitivne" i "hereditarno degenerirane" osobe koji je bio informiran rasističkim i eugeničkim teorijama druge polovine devetnaestog stoljeća, a koje su psihijatri poput Ivana Žirovčića, obrazovani na njemačkim i austrijskim sveučilištima prihvaćali kao objektivne znanstvene istine.

U ovom radu autor će analizirati slučajeve dviju žena koje su počinile umorstva i koje su bile na forenzičkom promatranju i liječenju u Kraljevskom i zemaljskom zavodu za umobolne u Stenjevcu. Obje su dolazile iz siromašnih krajeva i bavile se poljodjelstvom. Manda, nadničarka iz Aljmaša ubila je u prosincu 1888. godine svog supruga nakon što ju je isti zlostavljao i već jednom otpremio u zavod. Druga je R. D. seljanka iz Misurića kod Maglaja u Bosni i Hercegovini koja je 1917. optužena da je utopila dvoje vlastite djece kako bi ih spasila od smrti od gladi. Prilikom forenzičkih vještačenja ovih žena stenjevački psihijatri Dragutin Forenbacher i Ivan Žirović podvrći će njihove emocije i način iskazivanja istih kliničkom zoru, delegitimirati neke od njih kao nepostojeće, dok će neke tumačiti na redukcionistički način koji je legitimirao njihov vlastit patrijarhalni svjetonazor.

KATARINA HORVAT

Istraživanje kućne posluge u Zagrebu kao izvor za istraživanja emocija

Kućna posluga u Zagrebu u razdoblju 1880.-1914. bila je relativno brojna i sastojala se uglavnom od žena. Njezin je način života bio drugačiji od ostalog radništva zbog činjenice da je živjela zajedno sa službodavcima u istom kućanstvu te da su oni imali pravo nadzora i nad njezinim privatnim životom. Zato su upravo u ovom zanimanju odnosi između službodavaca i posluge (često službodavke i sluškinje), u kojima su se rađale mnogobrojne emocije, bili iznimno bitni. Na ove su odnose utjecali mnogi čimbenici, između ostalog društveni razvoj koji je vodio prema sve većoj distanci prema posluži, kao i sve veće mogućnosti zapošljavanja osoba iz redova posluge u drugim zanimanjima. U radu će se navesti primjeri odnosa koji su mogli nastati između posluge i službodavaca i emocija koje su iz njih nastale. Navest će se pokušaji od strane pojedinaca, društava i vlasti da utječu na te odnose. Ukazat će se na načine na koji su emocije posredno mogle utjecati na društvenu strukturu i procese (i obrnuto), napose brojnost kućne posluge prema ostalim vrstama zanimanja.

IVANA LEVSTEK KUCHAR

Marija Jurić Zagorka u fondovima Hrvatskog državnog arhiva

Marija Jurić Zagorka je namjeravala svoju osobnu dokumentaciju, rukopise vlastitih djela, korespondenciju i opširnu dokumentaciju vezanu uz istraživanja vlastitih romana, posebno povijesnih, nakon smrti ostaviti Hrvatskom novinarskom društvu. Međutim, želja joj nije ostvarena. Istovremeno, prikupljajući ostavštine drugih pojedinaca i obitelji povezanih sa Zagorkom i preuzimajući arhivsko gradivo središnjih tijela vlasti, Hrvatski državni arhiv je nesvjesno akumulirao malu, ali značajnu količinu gradiva vezanu uz njezin život i djelovanje. No, u rečenoj instituciji ne postoji cjelovit, objedinjen fond odnosno zbirka koja nosi njezino ime i čini njezinu jedinstvenu ostavštinu. Spisi sadržajno različitog karaktera koji oslikavaju

njezin način rada, životne uspone i padove, slikovni materijal, pa čak i književna djela malo poznata odnosno korištena u javnosti raspršena su po različitim fondovima i zbirkama navedene ustanove. Stoga je ovo izlaganje posvećeno upravo njima, tim arhivističkim cjelinama, u svrhu što boljeg objedinjavanja i rasvjetljavanja Zagorkine dokumentarne ostavštine.

LILLA ANNA TRUBICS

Prijevod Marije Jurić Zagorke

Marija Jurić Zagorka, zahvaljujući znanju mađarskog jezika imala je dobar uvid u mađarsko društvo, kulturu i književnost. Na početku 20. stoljeća novinarka izvješćuje o aktualnim problemima, pojavama i zanimljivostima mađarskog društva. Među Zagorkinim publicističkim tekstovima posebno mjesto zauzimaju članci u kojima se novinarka poziva na mađarske tekstove i pisce. U ovom će se radu predstaviti njezini prijevodi mađarskih brošura i književnih tekstova na hrvatski jezik.

MARTINA PIŠOR

Emocionalni "Misterij žene" književnice Zofke Kveder

Zofka Kveder bila je slovensko- hrvatska književnica, publicistica i feministica. Godine 1900. piše i objavljuje svoje najvažnije djelo, *Misterij žene*. Kroz njega u dvadeset i devet fragmenata želi pokazati i približiti žensku patnju onima koji je ne vide ili ne žele vidjeti. Bavi se do tada u potpunosti zanemarivanim i nepoćudnim temama poput pobačaja, fizičkog i psihičkog nasilja, neželjenih brakova i socijalne ovisnosti i bijede žena. Unatoč mučnim temama djelo je ocijenjeno kao suptilno žensko pismo. Ipak, u njemu Zofka Kveder prodire u samu srž ženskih osjećaja, iznoseći ih i približavajući čitatelju te otvarajući svojevrstu Pandorinu kutiju do tada potiskivanih osjećaja. Prikazuje ono što su milijuni žena osjećale u svim krajevima svijeta, a osjećaju i dan danas. Upravo je fascinantno kako je tema aktualna 119 godina kasnije, čime se samo pokazuje mijena društvenih konvencija i ženskih prava, odnosno njena sporost. Također, Zofka Kveder svojim djelom opisuje samu srž ženskih osjećaja, povezanost generacija kroz iste probleme, koji su svevremenski i traju tisućama godina.

NEDA NOVOSEL

Za Zagorku – prst gore!

Prethodno baveći se recepcijom Zagorka za vrijeme njezina života u kontekstu periodike i stavova njezinih suvremenika, izlagateljica je u taboru Zagorkinih "pristaša" pronašla tematska područja u kojima je se naročito hvali. No, koja su mišljenja Zagorkinih čitatelja i čitateljica današnjice, o čemu raspravljaju i koja tematska područja ona obuhvaćaju? S razvojem informatičke pismenosti i potrebe suvremenih generacija ljudi za virtualnim okupljanjem radi komentiranja i razgovora oko tema istog interesa, istraživačima/istraživačicama pojedinih tema olakšan je pristup

određenim informacijama. Cilj je izlaganja prikazati tematska područja o kojima progovara Zagorkina suvremena publika na platformi internetskog foruma s adresom forum.hr unutar superordinirane teme književnosti. Rezultati su temeljeni na analizi sadržaja i zapravo tematskoj analizi zasebne teme "Marija Jurić Zagorka" aktivne od 2006. do 2018. godine na spomenutoj internetskoj stranici Foruma. Predmetom analize bile su sve rasprave i razgovori, komentari i to gotovo isključivo čitateljica i čitatelja/ obožavateljica i obožavatelja Zagorkinih djela i Zagorke kao spisateljice. Iz analizirane građe proizašli su odgovori primjerice na pitanja kada i kako se čita Zagorka, koja su omiljena djela i likovi, kako suvremena Zagorkina publika gleda na njezinu poziciju u književnosti, s kojim se emotikonima i emocijama pristupa temi Zagorke te koja su razmišljanja publike o najavljivanim ekranizacijama *Gričke vještice* i reizdanjima romana u nakladi Jutarnjega lista.

Centar za ženske studije

Dolac 8, 10000 Zagreb

TEL/FAX: 01 4872 406

E-MAIL: zagorka@zenstud.hr

URL: www.zenstud.hr, www.zagorka.net

**Odsjek za komparativnu književnost
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu**

Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

TEL/FAX: 01 6120 212

URL: www.ffzg.hr/kompk/

DIZAJN I PRIJELOM: Ruta

PROGRAM PODUPIRU: Grad Zagreb i Ministarstvo kulture

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture

